

Kohtuasi C-744/23 [Zlakov]ⁱ

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

1. detsember 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sofiyski rayonen sad (Sofia rajoonikohus, Bulgaaria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. november 2023

Hageja:

T.P.T.

Kostja:

„Financial Bulgaria“ EOOD

KOHTUMÄÄRUS

nr 42767

Sofia, 29. november 2023

SOFIYSKI RAYONEN SAD (SOFIA RAJOONIKOHUS)

[...] [kohtu kolleegium]

võttis [...] otsuse tegemiseks tsiviilkohtuasjas nr 20221110142769 vastavalt kohtu registrile 2022

[...] [kordus]

ⁱ Käesoleva kohtuasja nimi on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetluspoole tegelikule nimele.

arvesse järgmist:

- 1 **Menetlus põhineb ELTL artikli 267 esimesel lõigul ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Grazhdanski protsesualen kodeks, edaspidi „GPK“) 55. peatükil koostoimes GPK artikliga 248 (kohtuotsuse muutmise kohtukulude osas).**
- 2 Menetlus algatamise alus on ühe osanikuga advokaadiühingu „Dimitar Milev“, Sofia [...] 13. oktoobri 2023. aasta taotlus registreerimisnumbriga [...], millega palub [hageja esindaja] kohtuotsust kohtukulude osas muuta. Ta väidab, et kohus mõistis advokaaditasuga seotud kulud tema kasuks välja ekslikult ilma käibemaksuta. Advokaaditasule tuleb lisada käibemaks. Ta esitab tõendid selle kohta, et ta on käibemaksukohustuslasena registreeritud.
- 3 Kostja „Financial Bulgaria“ EOOD [...] esitab taotlusele vastuväited ja märgib, et see ei ole põhjendatud. Ta viitab kohtupraktikale (Varhoven kasatsioonien sadi (Bulgaaria kõrgeim kassatsioonikohus, edaspidi „VKS“) määrus 917/02.05.2023 tsiviilkohtuasjas nr 1323/2023), mille kohaselt [...] ei maksta advokaaditasult käibemaksu, kui õigusabiteenus osutatakse advokatuuriseaduse (Zakon za advokaturata; edaspidi „ZA“) artikli 38 alusel tasuta.
- 4 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kas tasuta õigusabiteenuste tingimustel osutatud teenuste eest võetavalt advokaaditasult tuleb maksta käibemaksu, milline isik on maksukohustuslane ja kes peab maksu üle kandma. Kohtule on ebaselge, kas tasuta õigusabiteenus on maksustatav käibemaksuga.

PÕHIKOHTUASJA POOLED

- 5 Hageja: T.P.T., ühtne isikukood [...], Sofia, [...], keda esindab volitatud esindaja, ühe osanikuga advokaadiühing „Dimitar Milev“ [...] [volitatud esindaja aadress].
- 6 **Kostja:** „Financial Bulgaria“ EOOD, ühtne registrikood [...], Sofia [...] [kostja ja tema volitatud esindaja andmed].

ASJAOLUD

- 7 Menetluse algatamise alus on hageja hagi kostja vastu, millega palutakse tuvastada, et pooltevaheline leping, mis käsitleb tarbijakrediidilepingu tagatist, on tühine.
- 8 Hagejat esindab ühe osanikuga advokaadiühing „Dimitar Milev“ – adv. Dimitar Milev („Dimitar Milev“ – advokaat Dimitar Milev). Esitatud volikirjast ja kohtuasjas õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingust nähtub, et vastavalt ZA artikli 38 lõike 1 punktile 2, mille kohaselt võib advokaat osutada majanduslikes raskustes olevatele isikutele tasuta õigusabiteenuseid, antakse kliendile õigusabi tasuta.
- 9 Kostjat esindab õigusnõustaja.

- 10 Hageja volitatud esindaja, ühe osanikuga advokaadiühing „Dimitar Milev“ – adv. Dimitar Milev palus kohtul mõista hageja kasuks välja advokaaditasu koos käibemaksuga. Advokaat esitab tõendid selle kohta, et ta on käibemaksuseaduse (ZDDS) kohaselt registreeritud.
- 11 Kohtuotsusega nr 13461/03.08.2023 rahuldab Sofiyski rayonen sad (Sofia rajoonikohus) hagi tsiviilkohtuasjas nr 20221110142769 vastavalt kohtu registrile 2022. Viidates 9. juuli 2004. aasta määrusele nr 1 advokaatide miinimumtasude kohta (Naredba № 1 ot 9 yuli 2004 g. za minimalnite razmeri na advokatskite vaznagrazhdenia; edaspidi „NMRAV“), otsustas kohus, et 185,52 Bulgaaria leevi (BGN) (lepingu hind) suuruse majandusliku huvi korral on advokaadi miinimumtasu 400,00 BGN. Kuna advokaat esindas hagejat tasuta õigusabiteenuste tingimustel, kohustas kohus kostjat tasuma 400,00 BGN ilma käibemaksuta mitte kohtuasja poolele, vaid otse ühe osanikuga advokaadiühingule „Dimitar Milev“ – adv. Dimitar Milev.
- 12 Kohtuotsust ei vaidlustatud ja see jõustus 25. septembril 2023.
- 13 Hageja esindaja, ühe osanikuga advokaadiühingu „Dimitar Milev“ – adv. Dimitar Milev taotlus (vaidlusalune 13. oktoobri 2023. aasta taotlus registreerimisnumbriga [...]), millega palutakse kohtuotsust kohtukulude osas muuta, esitati kohtuotsuse vaidlustamiseks ette nähtud tähtaja jooksul. Kohtul palutakse advokaaditasu summas 400,00 [BGN] välja mõista koos käibemaksuga summas 80 BGN (kohaldades maksustatavale summale 400,00 BGN maksumäära 20%).
- 14 Kostja esitab vastuväited ja märgib, et kohus ei pea advokaaditasu välja mõistma koos käibemaksuga, kuna advokaat andis õigusabi tasuta. Kostja tugineb kohtupraktikale.

VIIDATUD RIIGISESED ÕIGUSNORMID

1. TSIVIILKOHTUMENETLUSE SEADUSTIK (GRAZHDANSKI PROTSESUALEN KODEKS)

15 Otsus kohtukulude kohta

Artikkel 78. (1) Kostja peab kandma hageja tasutud lõivud, menetluskulud ja advokaadi olemasolul advokaaditasu vastavalt nõude rahuldamise ulatusele.

16 Kohtuotsuse muutmise kohtukulude osas

Artikkel 248. (1) Kohus võib apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja jooksul ja kohtuotsuste puhul, mida ei saa edasi kaevata, ühe kuu jooksul alates kohtuotsuse kuulutamisest kohtuotsust ühe poole taotluse alusel kohtukulude osas täiendada või muuta.

(2) Kohus teavitab vastaspoolt taotletud täiendusest või muudatusest ja annab talle võimaluse esitada ühe nädala jooksul oma seisukoha.

(3) Kohtumäärus kohtukulude kohta tehakse kinnisel istungil ja toimetatakse pooltele kätte. Kohtukulude määruse vaidlustamise suhtes on kohaldatav kohtuotsuse vaidlustamise suhtes kehtiv kord.

2. ADVOKATUURISEADUS (ZAKON ZA ADVOKATURATA; edaspidi „ZA“)

17 Artikkel 36. (1) (täiendatud – DV, nr 97, 2012) Advokaadil või Euroopa Liidu liikmesriigist pärit advokaadil on õigus tasule oma töö eest.

(3) (täiendatud – DV, nr 97, 2012) Lepingu puudumise korral määrab advokatuuri nõukogu tasu kindlaks advokaadi, Euroopa Liidu liikmesriigist pärit advokaadi või kliendi taotluse alusel, tuginedes advokatuuri kõrgeima nõukogu määrusele.

18 Artikkel 38. (1) (täiendatud – DV, nr 97, 2012) Advokaat või Euroopa Liidu liikmesriigist pärit advokaat võib osutada tasuta õigusteenust [järgmistele isikutele]:

1. ülalpeetavad isikud;
2. majanduslikes raskustes olevad isikud;
3. sugulased, lähedased või teine jurist.

(2) (täiendatud – DV, nr 97, 2012) Kui lõikes 1 osutatud juhtudel on kohtukulud vastaspoolelt välja mõistetud, on advokaadil või Euroopa Liidu liikmesriigist pärit advokaadil õigus advokaaditasule. Kohus määrab kindlaks tasu, mis on vähemalt sama suur nagu [ZA] artikli 36 lõikes 2 viidatud määrusega sätestatud summa, ja kohustab vastaspoolt selle tasuma.

19 Artikkel 71. (1) (täiendatud – DV, nr 17, 2021) Klient volitab advokaadiühingut ennast kaitsma ja esindama kohtus, kohtueelses menetluses ametiasutuste ees, haldusasutuste ja -ametite ning füüsiliste ja juriidiliste isikute ees. Advokaadiühingu juhataja annab ühele või mitmele osanikule edasivolituse. Kui advokaadiühing on ühe osanikuga advokaadiühing, loetakse volitatud isikuks ka advokaat, kes advokaadiühingu asutas.

3. 9. juuli 2004. aasta määrus nr 1 advokaatide miinimumtasude kohta (NAREDBA № 1 OT 9 YULI 2004 G. ZA MINIMALNITE RAZMERI NA ADVOKATSKITE VAZNAGRAZH DENIA; edaspidi „NMRAV“)

20 Tasu tsiviil- ja halduskohtumenetlustes ühes kohtuastmes

Artikkel 7. (2) ([...] [viimati] muudetud – DV, nr 88, 2022) Tasu esindamise, kaitsmise ja menetluses osalemise eest on kindla väärtusega huvi korral järgmine:

1. kui huvi väärtus on kuni 1000 BGN: 400 BGN;

21 Täiendavad sätted (DR)

§ 2a. (uus – DV, nr 43, 2010, muudetud – DV, nr 28, 2014, täiendatud – DV, nr 84, 2016) Käibemaksuseaduse (Zakon za danak varhu dobavenata stoynost) kohaselt registreerimata advokaadi tasule käibemaksu ei lisandu, samal ajal kui käibemaksuseaduse kohaselt registreeritud advokaadi tasule, mis on kindlaks määratud käesoleva määruse alusel, lisatakse tasuda tulev käibemaks, mis loetakse kliendi tasutava advokaaditasu lahutamatuks osaks, kusjuures see kuulub tasumisele kooskõlas ZDDSi sätetega.

4. Käibemaksuseadus (ZAKON ZA DANAK [VARHU] DOBAVENA[TA] STOYNOST; edaspidi „ZDDSi“)

22 Teenuse osutamine

Artikkel 9. (1) Teenuse osutamine on teenuse igasugune kättesaadavaks tegemine.

- (2) Teenuse osutamine hõlmab ka järgmist:

2. kohustumine toimingute tegemata jätmiseks või õiguste kasutamata jätmiseks;

- (3) Teenuse osutamisenä tasu eest käsütatakse ka järgmisi tehinguid:

1. (muudetud – DV, nr 101, 2013, kehtiv alates 1. jaanuarist 2014, täiendatud – DV, nr 96, 2019, kehtiv alates 1. jaanuarist 2020) teenuse osutamine maksukohustuslase, omaniku, töötaja isiklikuks tarbeks või üldiselt muuks otstarbeks kui maksukohustuslase iseseisev majandustegevus, kui teenuse osutamisel kasutatakse kaupa, mille valmistamisel, impordil või soetamisel on sisendkäibemaks täielikult või osaliselt maha arvatud;

2. (muudetud – DV, nr 101, 2013, kehtiv alates 1. jaanuarist 2014, täiendatud – DV, nr 96, 2019, kehtiv alates 1. jaanuarist 2020) teenuse tasuta osutamine maksukohustuslase, omaniku, töötaja isiklikuks tarbeks või üldiselt muuks otstarbeks kui maksukohustuslase iseseisev majandustegevus;

3. (uus – DV, nr 94, 2012, kehtiv alates 1. jaanuarist 2013) teenuse tasuta osutamine valdaja/kasutaja poolt eesmärgiga parendada üürile või kasutada antud vara.

(4) Lõiget 3 ei kohaldata:

1. tasuta transporditeenusele töötajate, sealhulgas juhatuse liikme lepinguga isikute transportimiseks nende elukohast töökohta ja tagasi, kui tööandja osutab seda oma majandustegevuse eesmärgil;
 2. (muudetud – DV, nr 94, 2012, kehtiv alates 1. jaanuarist 2013) teenuse tasuta osutamine valdaja/kasutaja poolt eesmärgiga parandada üürile või kasutada antud vara;
 3. (kehtetuks tunnistatud – DV, nr 94, 2012, kehtiv alates 1. jaanuarist 2013)
 4. väga väikese väärtusega teenuse tasuta osutamine reklaami eesmärkidel;
 5. (uus – DV, nr 95, kehtiv alates 1. jaanuarist 2016) teenuse osutamine maksukohustuslase, omaniku, tema töötajate isiklikuks tarbeks või üldiselt muuks otstarbeks kui maksukohustuslase iseseisev majandustegevus tulenevalt kiireloomulisest hädaolukorrast või vääramatust jõust.
- (5) (uus – DV, nr 97, 2016, kehtiv alates 1. jaanuarist 2017) Lõike 3 punkti 1 ei kohaldata kasutatud kaupade suhtes, mille puhul on artiklite 71a, 71b ja 73b alusel kasutatud sisendkäibemaksu mahaarvamise õigust.

LIIDU ÕIGUS

1. Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi

23 I JAOTIS TEEMA JA REGULEERIMISALA

Artikkel 2

1. Käibemaksuga maksustatakse järgmisi tehinguid:

c) teenuste osutamine tasu eest liikmesriigi territooriumil maksukohustuslase poolt, kes sellena tegutseb;

24 [IV JAOTIS] 3. PEATÜKK Teenuste osutamine

Artikkel 24

1. „Teenuste osutamine“ on mis tahes tehing, mis ei ole kaubarne.

25 Artikkel 26

1. Tasu eest teenuste osutamiseks käsitletakse järgmisi tehinguid:

b) maksukohustuslase poolt tasuta teenuste osutamine tema enda või tema töötajate isiklikuks tarbeks või üldiselt muul kui ettevõtluse eesmärgil.

26 Artikkel 28

Kui enda nimel, kuid teise maksukohustuslase eest tegutsev maksukohustuslane osaleb teenuste osutamises, loetakse, et nimetatud teenused on saanud ja osutanud tema ise.

27 [VII JAOTIS] 2. PEATÜKK Kaubatarned ja teenuste osutamine

Artikkel 75

Selliste artiklis 26 nimetatud teenuste osutamise puhul, milleks on ettevõtte vara kasutamine isiklikuks tarbeks ja teenuste tasuta osutamine, moodustab maksustatava väärtuse maksukohustuslase teenuste osutamiseiga seotud kogukulu.

VARHOVEN KASATSIONEN SADI (Bulgaaria Vabariigi kõrgeim kassatsioonikohus, edaspidi „VKS“) PRAKTIKA

- 28 **Osa** VKSi kolleegiume on seisukohal, et ZA artikli 38 kohaselt kindlaks määratud tasu peab sisaldama käibemaksu. Kohtu määratud tasu tasuta õigusabi eest ei ole tasuta teenus, mistõttu tuleb sellele lisada käibemaks. Samal seisukohal ollakse teistes VKSi otsustes: VKSi 11. oktoobri 2023. aasta määrus nr 50207 kaubanduskohtuasjas nr 1940/2022, VKSi 10. mai 2023. aasta määrus nr 50139 tsiviilkohtuasjas nr 5156/2021.
- 29 **Teised** VKSi kolleegiumid on seisukohal, et ZA § 38 kohaselt kindlaks määratud tasu ei pea kohus välja mõistma koos käibemaksuga. Tasuta teenused ei ole käibemaksuga maksustatavad – see tuleneb nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 2 lõike 1 punktist c. Kõnealune tegevus ei ole maksustatav kaubatarne ega teenuse osutamine ZDDSi või nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, tähenduses. Sellele seisukohale on VKS asunud tsiviilkohtuasjas nr 1323/2023 toimunud kassatsioonimenetluse tulemusel 10. mail 2023 tehtud määruses nr 917.

PÕHJENDUSED, MILLELE TUGINEDES KOHUS LEIAB, ET
EELOTSUSETAOTLUS ON PÕHIKOHTUASJA ÕIGE LAHENDAMISE
SEISUKOHAST MÄÄRAV

- 30 Taotlus muuta kohtuotsust kohtukulude osas esitati tähtaja jooksul ja selle esitas õigustatud isik. Vastaspool on esitanud oma seisukoha. Taotlus on vastuvõetav ja selle kohta tuleb teha sisuline otsus.
- 31 Asjas otsuse tegemiseks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus vastama järgmisele materiaalsoiguslikule küsimusele: Kas tasuta osutatud õigusabiteenus on maksustatav teenus nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, tähenduses, kui kohus kohustab kohtuasja kaotanud poolt maksma teenuse väärtusele vastava tasu, mille oleks advokaat saanud, kui ta ei oleks osutanud teenust tasuta, otse advokaadile[?]

- 32 Bulgaaria õiguses on sätestatud alusetu rikastumise põhimõte. Kui pool on saanud tasuta õigusabi ja kohtuasja võitnud, kohustab kohus kaotanud poolt maksuma advokaaditasu otse advokaadile. Seda seetõttu, et [kohtuasja võitnud] poolel ei tekkinud advokaaditasuga seoses mingeid kulusid. Advokaat ei pea siiski töötama *pro bono*, mistõttu peab tema tasu kandma kohtuasja kaotanud pool, keda kohustatakse maksuma asjaomase menetluse tasu otse advokaadile. Põhikohtuasjas on tekkinud küsimus, kas advokaadi poolt *pro bono* antud õigusabi tasule tuleb lisada käibemaks, kui kohus mõistab selle tasu välja kohtuasja kaotanud poolelt.
- 33 Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, nõuded on Bulgaaria õigusesse üle võetud. Bulgaaria käibemaksuseaduses on sätestatud, et teenuste osutamine on käibemaksuga maksustatav tehing. ZDDS artikkel 9 kattub teatavas osas sõna-sõnalt nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 26 lõike 1 punktiga b ja artikliga 28. Samal ajal on Bulgaaria kasutanud õigusteenuste suhtes nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, [X lisa] B osas ette nähtud käibemaksuvabastust. Kõnealune kord ei kehti siiski juhul, kui teenust osutav advokaat on registreeritud käibemaksukohustuslasena, nagu see on käesoleval juhul. Kui advokaat sõlmiks kohtuasjas tasulise õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingu, lisanduks tema tasule käibemaks. Teisiti on asi juhul, kui advokaat on töötanud *pro bono*. Just seepärast soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas kõnealused teenused kuuluvad nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, kohaldamisalasse ja kes on maksukohustuslane.
- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on raske kindlaks teha, kas nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, sätted on kohaldatavad advokaatide tasuta õigusabiteenuste suhtes.
- 35 Käibemaks on kaudne maks. Maksukohustuslane (maksusubjekt) on lõpptarbija, tarnitud kauba või osutatud teenuse saaja. Tegelikku maksukoormust kandev isik (kogutud maksu tasuja) on teenust osutav isik ja maksu ese on osutatud teenus ise. Maksustatav summa on tasu osutatud teenuse eest.
- 36 Kohtuasjas tasulise õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingu puhul on teenus ise maksu ese. Lepingu sõlminud klient on maksusubjekt (maksukohustuslane), kes vastutab käibemaksu tasumise eest. Maksu maksja on tasulist teenust osutav advokaat, kes käibemaksu kliendi nimel üle kannab. Maksustatav summa on advokaadi (advokaadiühingu) tasu, mis on kokku lepitud kohtuasjas õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingus. Olukord on keerulisem, kui õigusabiteenust osutatakse tasuta (*pro bono*).
- 37 Esiteks on ebaselge, kas tasuta õigusabiteenuse osutamine on käibemaksuga maksustatav teenus. Seepärast tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas tasuta õigusabiteenus kuulub käibemaksuga maksustamisele. Kas advokaadi

(ühe osanikuga advokaadiühing) poolt tasuta õigusabiteenuse osutamine, mille eest määrab kohus advokaadile (ühe osanikuga advokaadiühingule) tasu, on käibemaksuga maksustamise seisukohast maksu ese[?] See küsimus on määrava tähtsusega, sest sellest oleneb summa, mille peab kohtuasja kaotanud pool maksma tasuta õigusteenust osutanud advokaadile. See mõjutab riigieelarvesse laekuvat rahavoogu ja sisendkäibemaksu mahaarvamist.

- 38 Teiseks on problemaatiline maksusubjekti (maksukohustuslase) kindlaksmääramine. Teenuse saaja on hageja. Tema on kohtuasjas õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingu järgi klient ja ta on kohtuasja võitnud. Ent ta ei ole maksukohustuslane (maksusubjekt), kuna teenus seisneb majanduslikes raskustes olevale isikule tasuta õigusabi andmises. Sellistel asjaoludel ei määrata kohus hagi rahuldamise korral advokaaditasuga seotud kulu mitte teenuse saajale (lepingu kliendile), vaid otse tegelikku maksukoormust kandvale isikule (kogutud maksu tasuja), see tähendab advokaadile või ühe osanikuga advokaadiühingule. Sellisel juhul saab advokaat (ühe osanikuga advokaadiühing) advokaaditasu, mida tal oleks õigus saada siis, kui tasu (maksustatav summa) oleks kokku lepitud. Kohtule jääb ebaselgeks, kas advokaat (ühe osanikuga advokaadiühing) on käibemaksuga maksustamise seisukohast maksukohustuslane (maksusubjekt), kui kohus määrab talle advokaaditasu isiku eest, kellele ta andis tasuta õigusabi ja kes kohtuasja võitis. Küsimus on põhikohtuasja lahendamise seisukohast määrava tähtsusega, sest sellest sõltub, kelle kasuks peab kohus välja mõistma kohtukuludele lisanduva käibemaksu.
- 39 Sellest tulenevalt soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus vastust küsimustele, kas nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 2 lõike 1 punkti [c], artikli 24 lõiget 1, artikli 26 lõike 1 punkti b ja artikli 28 iga sätet tuleb tõlgendada nii, et tasuta õigusabi andmine on käibemaksuga maksustatav teenus, ja kas käibemaksu tuleb tasuda alles siis, kui advokaaditasu määrab advokaadile kohus.
- 40 Kohtule ei ole selge, kas vaidlusalune teenus – kohtuvaidluse võitnud poolele tasuta õigusabi andmine ja kohtu poolt advokaaditasu määramine otse advokaadile – kuulub tasuta teenuse hulka nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 24 lõike 1 tähenduses.
- 41 Selleks et kohtuasja saaks lahendada kooskõlas liidu õigusega, tuleb vastata küsimusele, kas vaidlusalune teenus on tasu eest osutatud teenus nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, tähenduses. Arvesse tuleb võtta seda, et sellisel juhul määrab kohus tasu, mida advokaat oleks saanud juhul, kui kohtuasjas õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingus oleks tasu kokku lepitud.
- 42 Selleks et otsustada, kes kannab käibemaksukoormust, tuleb selgeks teha küsimus, kes on maksukohustuslane, kui tegemist on tasuta õigusabiteenusega ja

advokaaditasu on kindlaks määratud. Eelotsusetaotluse esitanud kohtule ei ole selge, kes on põhikohtuasjas maksukohustuslane viidatud direktiivi tähenduses.

- 43 Selgitamist vajab küsimus, kas selline teenus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, on tasuta teenus ja [samal ajal] tasu eest osutatav teenus nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, tähenduses. Selle põhjus on see, et üht osa tasuta teenustest käsitatakse tasu eest osutatavate teenustena, mis on omakorda maksustatavad käibemaksuga.
- 44 Võttes arvesse eespool esitatud kaalutlusi, tuleb menetlus vastavalt GPK artikli 631 lõikele 1 koostoides ELTL artikli 267 esimese lõiguga peatada, kuni Euroopa Liidu Kohus on kohtumääruse resolutsioonis sisalduvatele liidu õiguse tõlgendamise küsimustele vastanud.

Eeltoodud põhjustel KOHUS

MÄÄRAB:

1 **ESITADA** Euroopa Liidu Kohtule **ELTL artikli 267 ja GPK artikli 629 alusel** järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas „**teenuseid**“ nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 2 lõike 1 punkti [c], artikli 24 lõike 1, artikli 26 lõike 1 punkti b ja artikli 28 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et need hõlmavad järgmist:

1. õigusabiteenuste tasuta (*pro bono*) osutamine ühe poole advokaadi poolt kohtumenetluses[?]
2. õigusabiteenuste tasuta (*pro bono*) osutamine kohtuasja võitnud poole advokaadi poolt, kusjuures kohus määrab **advokaadile** tasu, mida advokaat saaks juhul, kui tasu oleks kohtuasjas õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingus kokku lepitud[?]

2. Kas „**tasuta teenuste osutamist**“ nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 26 lõike 1 punkti b tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab järgmist:

1. õigusabiteenuste tasuta (*pro bono*) osutamine ühe poole advokaadi poolt kohtumenetluses[?]
2. õigusabiteenuste tasuta (*pro bono*) osutamine kohtuasja võitnud poole advokaadi poolt, kusjuures kohus määrab advokaadile tasu, mida advokaat saaks juhul, kui tasu oleks kohtuasjas õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingus kokku lepitud[?]

3. Kas „**teenuste osutamist tasu eest**“ nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 2 lõike 1

punkti [c], artikli 24 lõike 1 ja artikli 26 lõike 1 punkti b tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab õigusabiteenuste tasuta (*pro bono*) osutamist kohtuasja võitnud poole advokaadi poolt, kusjuures kohus määrab advokaadile tasu, mida advokaat saaks juhul, kui tasu oleks kohtuasjas õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingus kokku lepitud[?]

4. Kas „maksukohustuslast“ nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 28 ja artikli 75 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab järgmist:

1. advokaat (ühe osanikuga advokaadiühing), kes on osutanud kohtumenetluses ühele poolele õigusabiteenust tasuta (*pro bono*)[?]
 2. advokaat (ühe osanikuga advokaadiühing), kes on osutanud kohtumenetluses kohtuasja võitnud poolele õigusteenust tasuta (*pro bono*), kusjuures kohus määrab advokaadile (ühe osanikuga advokaadiühingule) tasu, mida advokaat saaks juhul, kui tasu oleks kohtuasjas õiguskaitse ja õigusabi andmise lepingus kokku lepitud[?]
36. [...] [menetluse peatamine]
37. [...]
- [...] [menetlusküsimused]
40. KOHTUMÄÄRUS on GPK artikli 631 kohaselt lõplik ja seda ei saa edasi kaevata.